

Կենսաբանության օլիմպիադա
10-րդ դասարաններ (2021թ. մարգային փուլ)

Տևողությունը 120 րոպե

Առաջադրանք 1 Յուրաքանչյուր թեստում առաջարկվում է 4 պատասխան:

Ընտրեք միայն մեկը, որը, ըստ Ձեզ, առավել ճիշտ է և ամբողջական:

Պատասխանների թերթիկում ճիշտ պատասխանը նշեք X-ով :
Յուրաքանչյուր թեստ գնահատվում է 2 միավոր, իսկ առաջադրանքն ամբողջությամբ՝ առավելագույնը 40 միավոր:

1. Բեղմնավորումից հետո սերմնասկզբնակից առաջանում է.

- ա) զիգոտը   բ) սերմը   գ) պտուղը   դ) սաղմը

2. Հացազգիների տերևանութը.

- ա) ցողունի կողմից ջուր կլանելու համար է
բ) ցողունի լայնակի աճը ապահովելու համար է
գ) ցողունի ճյուղավորվելու համար է
դ) միջհանգույցների բաժանվող բջիջները պաշտպանելու համար է:

3. Գիշատիչների կարգը պատկանում է.

- ա) շնագզիների ընտանիքին   բ) կաթնասունների դասին
գ) երկկենցաղների դասին   դ) կատվազգիների ընտանիքին

4. Հասուն տարիքում քորդա ունի.

- ա) կատուն   բ) թառափը   գ) պերկետը   դ) ասցիդիան

5. Ծխախտտի խճանկարի վիրուսի գենետիկական նյութը շրջապատված է.

- ա) սպիտակուցային թաղանթով
բ) լիպիդային թաղանթով
գ) լիպիդային և սպիտակուցային թաղանթներով
դ) ցելյուլոզային թաղանթով

6. Կենդանիների վիրուսային հիվանդություն է.

- ա) լեյկոզը   բ) ժանտախտը   գ) մալարիան   դ) ավիտամինոզը

7. Ոսկրերում հնարավոր չէ հայտնաբերել.

- ա) հոծ նյութ   բ) սպունգանման նյութ
գ) սպիտակ նյութ   դ) դեղին ոսկրածուծ

8. Միջաձիգ զուլավոր մկանաթելերը բնորոշ են այն մկանյին հյուսվածքին, որն ապահովում է.

- ա) ակնագնդի շարժումը   բ) ավշային անոթների սեղմումը
գ) բրի նեղացումը   դ) բրի լայնացումը

9. Կնոջ X քրոմոսոմներից մեկի բացակայությունը հանգեցնում է.

- ա) հեմոֆիլիայի   բ) մանգաղաձև բջջային սակավարյունության
գ) դալտոնիզմի   դ) Շերշևսկու – Տերների համախտանիշի

10. Քլամիդոմոնադի մուտանտը, որն ունի ֆոտոսինթեզի հետ առնչվող դեֆեկտ, խաչասերվել է վայրի տեսակի հետ: Առաջին սերնդի բոլոր բջիջները ընդունակ են կատարելու ֆոտոսինթեզ: Այս արդյունքը պայմանավորված է նրանով, որ

- ա) մուտացիան գտնվում է քլորոպլաստի գենոմում,
բ) մուտացիան ռեցեսիվ է,
գ) դիտվում է ոչ լրիվ դոմինանտում,
դ) տեղի է ունենում ոչ ալելային գենների փոխազդեցություն:

11 Բլաստուլայի առանձին բջիջները

- ա) չեն կիսվում   բ) չեն աճում
գ) չեն շնչում   դ) չեն սինթեզում սպիտակուցներ

12. Լիզոսոմներն առավել նպատակահարմար է ուսումնասիրել.

- ա) մկանային բջջում;
բ) նյարդային բջջում;
գ) արյան ֆագոցիտոզ սպիտակ բջիջներում;
դ) տերևի բջջում:

13. Էներգետիկ փոխանակության աւերոք փուլի ռեակցիաներն են.

- ա) գլյուկոզը ճեղքվում է առաջացնելով 2 մոլեկուլ կաթնաթթու
- բ) օրգանական նյութերի բարդ մոլեկուլները ճեղքվում են մոնոմերների
- գ) Մինթեզվում է 2 մոլեկուլ ԱԵՖ
- դ) պիրոլիսադոդաթթուն օքսիդանում է մինչև CO₂ և H₂O

14. Էներգետիկ տեսակետից ածխաջրերի թթվածնային ճեղքումը անթթվածին ճեղքման համեմատ.

- ա) նույնպես արդյունավետ է
- բ) մոտավորապես երկու անգամ ավելի արդյունավետ է
- գ) մոտավորապես հինգ անգամ ավելի արդյունավետ է
- դ) համարյա քսան անգամ ավելի արդյունավետ է

15. Ճարպալուծ վիտամիններ են.

- ա) AևB₁
- բ) AևC
- գ) DևE
- դ) KևC

16. Մարդու արյան մեջ գլյուկոզի կոնցենտրացիան մեծացնում են.

- ա) ինսուլինը և գլյուկագոնը
- բ) ինսուլինը և թիրօքսինը
- գ) ինսուլինը և ադրենալինը
- դ) ադրենալինը և գլյուկագոնը

17. Կենդանի օրգանիզմների առանձին տեսակ կարելի է համարել.

- ա) երաշտահավերի երամը
- բ) երկրագնդի բոլոր մարդկանց
- գ) քաղաքի բոլոր աղավնիներին
- դ) երկրագնդի բոլոր փղերին

18. Թվարկած օրգանիզմներից էվոլյուցիայի չի կարող ենթարկվել.

- ա) էգ մեղուն
- բ) փեթակի մեղունները
- գ) աղավնիների երամը
- դ) բակտերիաների լաբորատորային գաղութը

19. Հակամարմիններ կարող են արտադրել.

- ա) էրիթրոցիտները
- բ) մոնոցիտները
- գ) լինֆոցիտները
- դ) բազոֆիլները

20. Քոսի տզի և մարդու միջև եղած հարաբերությունը.

- ա) գիշատչություն է
- բ) մուտուալիզմ է
- գ) մակաբուծություն է
- դ) ամենսալիզմ է

Առաջադրանք 2 Յուրաքանչյուր թեստում առաջարկվում է 5

պատասխան: Ընտրեք ճիշտ պատասխանները և նշեք X-ով պատասխանների թերթիկի “ԱՅՈ” սյունակում, իսկ “ՈՉ” սյունակում նշեք սխալ պատասխանները (անպայման նշել և ճիշտ և սխալ պատասխանները): Յուրաքանչյուր ճիշտ նշված պատասխան գնահատվում է 1 միավոր, թեստը առավելագույնը 5 միավոր, իսկ առաջադրանքը՝ առավելագույնը 50 միավոր:

1. Ո՞ր հետազոտություններն են վերաբերում Գ.Մենդելի փորձերին:

- ա) բույսերի տարբեր գծերի խաչասերումը
- բ) գենի բացահայտումը
- գ) հատկանիշների ժառանգման օրինաչափությունների բացահայտումը
- դ) ժառանգականության քրոմոսոմային տեսության ստեղծումը
- ե) ժառանգման վիճակագրական օրինաչափությունների բացահայտումը

2. Ստորև բերված մոլեկուլներից ո՞ր մոլեկուլների կազմի մեջ է մտնում ֆոսֆորը:

- ա) մեմբրանային լիպիդների
- բ) նուկլեինաթթուների
- գ) բակտերիաների բջջապատի բաղադրության մեջ մտնող պոլիսախարիդների
- դ) միտոքոնդրիումների սպիտակուցների
- ե) կենդանիների պաշարային պոլիսախարիդների

3. Երեք հատկանիշներով տարբերվող ոլոռի երկու սորտի խաչասերումից հետո առաջին սերնդի բոլոր բույսերը ունենին ծնողներից մեկի ֆենոտիպը, իսկ երկրորդ սերնդում դիտվում էր չորս ֆենոտիպ: Կարելի է ենթադրել, որ.

- ա) հատկանիշները որոշվում են երեք անկախ ժառանգվող գեներով
- բ) երկու հատկանիշը որոշվում են մեկ գենով
- դ) դիտվում է գեների կոմպլեմենտար փոխազդեցություն
- գ) դիտվում է գեների էպիստատիկ փոխազդեցություն
- ե) հատկանիշները ժառանգվում են երեք գեներով, որոնցից երկուսը շղթայակցված են ժառանգվում:

4. Ընտրեք ծածկասերմ բույսերի հատկանիշները

- ա) բեղմնավորումը կատարվում է ջրի մասնակցությամբ
- բ) սպորոֆիտը ներկայացված է սպորներ պարունակող սպորանգիումներով
- գ) գամետոֆիտը փոշեհատիկն է
- դ) բեղմնավորումը կատարվում է ծաղկի մեջ
- ե) հանդիպում են բոլոր կենսաձևերը

5. Եղինջի սաղմնապարկում առկա է.

- ա) ձվաբջիջ
- բ) վեգետատիվ բջիջ
- գ) գեներատիվ բջիջ
- դ) կենտրոնական բջիջ
- ե) բոլոր պատասխանները ճիշտ են

6. Ստորև բերված ո՞ր օրգանիզմների բջջապատի կառուցվածքային բաղադրիչ է հանդիսանում թաղանթանյութը

- ա) գորշ ջրիմուռ ֆուկուս
- բ) կարմիր ջրիմուռ պորֆիրա
- գ) կանաչ ջրիմուռ կլադոֆորա
- դ) խառային ջրիմուռ սպիրոգլիրա
- ե) ֆիտոֆտորայի օօմիցետ

7. Մարդու հորմոններին են պատկանում.

- ա) պրոլակտինը
- բ) օքսիտոցինը
- գ) ռիբոֆլավինը
- դ) քիմոտրիպսինը
- ե) թիրոզինը

8. Արմորֆոզ կարելի է համարել

- ա) բազմաբջիջ օրգանիզմների առաջացումը
- բ) երկրորդաջրային օրգանիզմների առաջացումը
- դ) տաքարյունությունը
- գ) միջատակերությունը
- ե) ներքին բեղմնավորումը

9. Բջջային կառուցվածք ունի.

- ա) բնական ծաղիկի հարուցիչը
- բ) տուբերկուլյոզի հարուցիչը
- գ) խլեբայի հարուցիչը
- դ) պոլիոմիելիտի հարուցիչը
- ե) կարմրուկի հարուցիչը

10. Ընկերքի միջոցով մորից պտուղին կարող են անցնել.

- ա) էրիթրոցիտները;
- բ) հորմոնները;
- գ) լիմֆոցիտները;
- դ) հակամարմինները:
- ե) վիրուսները:

Առաջադրանք 3 ԶՈՒԳԱԴՐՈՒՄ

Առաջադրանքը գնահատվում է առավելագույնը 10 միավոր:

3-1. Գտեք տաքսոնների համապատասխանությունը դրանց ներկայացուցիչների թրթուրներին՝ գուգադրելով թրթուրի թիվը (1-5) տաքսոնի անվանմանը համապատասխան տառի հետ: Պատասխանների թերթիկում դրեք X նշանը թվի տողի և տառի սյան հատման վանդակում:

	տաքսոն
ա	խեցգետնակերպեր
բ	երկփեղկանի փափկամարմիններ
գ	Տափակ որդեր
դ	աղեխորշավորներ
ե	Բազմախոզան որդեր

1   2   3   4   5

Աղյուսակ

	ա	բ	գ	դ	ե
1					
2					
3					
4					
5					

3-2 Զուգադրեք սպերմատոզենեզի (ա) և օվոգենեզի (բ) առանձնահատկությունները (1-5) :

Պատասխանների թերթիկում դրեք X նշանը համապատասխան վանդակում:

- 1 - ընթանում է սերմնարաններում,
- 2 - ընթանում է ձվարաններում,
- 3 - սկսվում է սաղմում,
- 4 - արդյունքում ստացվում է 4 լիարժեք գամետ,
- 5 - ավարտվում է մեկ լիարժեք գամետի առաջացմամբ:

	ա	բ
1		
2		
3		
4		
5		

Ուշադրություն:

Միքելի՝ աշակերտներ, այս առաջադրանքներում կարող եք կատարել ցանկացած նշումներ և այն վերցնել Ձեզ: Կատարված նշումները պետք է լրացնել մարզային փուլի համար նախատեսված գունավոր ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ԹԵՐԹԻԿՈՒՄ և այն վերադարձնել մեզ: Ուշադրություն դարձրեք, որ անձնական համարի դաշտերում պետք է նշել դպրոցական փուլի Ձեր ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԸ: Եվ վերջապես, ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ԹԵՐԹԻԿՈՒՄ ջնջումներ կատարել չի թույլատրվում:

Մաղթում ենք հաջողություն: